

Økologisk Engkalv

Manual for produktion af kalvekød med ammetanter af malkerace, i kombination med naturpleje af engarealer

INDHOLD

Økologisk Engkalv - kvalitetskød, naturpleje og dyrevelfærd	3
Før dyrene sættes sammen	4
Kobling af ko og kalve	6
Sommeren på engen	8
Slutfedning under tag	10
Tilvækst over 1 kg per dag	11
Slagtning og afsætning	12
Kød af særlig kvalitet	13
Økonomien i produktionen	15

Økologisk Landsforening, 2008

Projektledelse og redaktion: Konsulent Thorkild Nissen, Økologisk Landsforening.

Tekst: Thorkild Nissen og Per Henrik Hansen, www.perhenrik.dk.

Fotos: Per Henrik Hansen side 5, Sergey Yeliseev side 8. Alle andre: Thorkild Nissen.

Layout: ph7 kommunikation, www.ph7.dk

Tryk: GP-Tryk. Denne tryksag er svanemærket.

ØKOLOGISK ENGKALV – KVALITETSKØD, NATURPLEJE OG DYREVELFÆRD

Formålet med konceptet Økologisk Engkalv er at nå en kombination af tre mål: Økologisk kalvekød af høj kvalitet, naturpleje samt maksimal dyrevelfærd.

Kort fortalt er en Økologisk Engkalv en tyrekalv af stor malke race, som fra forår til efterår går på en eng, hvor afgræsning er godt for naturen, i selskab med andre tilsvarende kalve og et antal ammetanter. Ammetanterne er udsætterkøer fra malkeproduktionen, som i stedet for at blive sendt direkte på slagteriet får et otium på engen sammen med to kalve per ko.

Ved indbinding om efteråret sættes kalvene på stald, og køerne slagtes.

En god vej til unikt økologisk kalvekød

I dag er der næsten ingen produktion af økologisk kalvekød, da det med økologireglernes krav om 60 procent grovfoder kan være svært at nå en slagtevægt på 185 kg indenfor et år. Men med konceptet Økologisk Engkalv kan det udmærket lade sig gøre. Dermed er Økologisk Engkalv en mulighed for at få noget nyttigt og etisk godt ud af de tyrekalve, som ellers tit ses som et uønsket biprodukt i økologisk mælkeproduktion.

Smagsmæssigt adskiller kødet fra Økologisk Engkalv sig markant fra kalve, der har været på stald hele livet. Samtidig er kvæg ideelt til pleje af naturarealer.

Endnu en fordel ved Økologisk Engkalv er, at produktionen stiller meget beskedne krav til pasning og opstaldningsforhold. Til-

med kan dyrevelfærden dårligt blive bedre, end hvor kalve og køer går sammen på en eng.

Det er derfor en produktion, som egner sig godt til alle økologiske landmænd, ko-græsserlaug og andre med adgang til engarealer.

Erfaringer fra tre produktioner

Denne pjeces er baseret på erfaringerne fra tre landmænd, som kastede sig ud i produktion af Økologisk Engkalv i 2008. En af de tre er Ole Andresen fra Billum ved Varde, hvis produktion er nærmere beskrevet flere steder på de følgende sider.

Erfaringerne er indsamlet og bearbejdet af konsulent Thorkild Nissen, Økologisk Landsforening, der også har rådgivet de tre landmænd.

Projektet Økologisk Engkalv er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug samt Dyrenes Beskyttelse.

En Økologisk Engkalv er en tyrekalv af stor malke race

FØR DYRENE SÆTTES SAMMEN

Godt management i den første tid er afgørende for en vellykket produktion af Økologisk Engkalv.

De køer, der udvælges til ammetanter, skal være velegnede til formålet. Og den mælkeproducent, der leverer dyrene, skal afsætte tid og opmærksomhed til at hjælpe kalve og ammetanter til at knytte sig til hinanden.

UDVÆLGELSEN AF AMMETANTER

I de fleste tilfælde er en egnet ko mellem et halvt og et helt år fra sidste kælvning, og den har nu en ydelse på mellem 12 og 15 liter mælk - hvilket er fuldt tilstrækkeligt til to kalve.

Hvis der er gået mindre end et halvt år fra koens sidste kælvning, skal hun være ved godt huld. I begyndelsen af laktationen malker koen af kroppen, hvis der er for lidt energi i foderrationen. Hun vil derfor tære på sine egne fedtreserver, når hun kommer ud på en eng med energifattigt græs sammen med kalve, som patter hende.

Men hvis hun er mere end et halvt år fra kælvning, justerer hun ydelsen efter energiindholdet i foderet. Og så gør det ikke noget, hun har en høj ydelse i begyndelsen - den vil hurtigt falde.

Under alle omstændigheder skal en ko dog have minimum 2,5 i huld for at være egnet som ammetante.

Koen kan godt være mere end et år fra sidste kælvning. Men så skal hun yde mindst 15 kg energikorrigeret mælk for at have nok mælk til kalvenes behov de næste måneder.

Kalvene trives fint, hvis de er to om en ko med en ydelse på 12-15 liter mælk

Sunde køer

Koen må ikke fejle noget. Det betyder blandt andet, at den ikke må have nogen lidelser i lemmerne, da den kommer til at gå meget rundt for at æde nok føde på engen.

Den må heller ikke have sår på patterne, rød paratuberkulosestatus eller sygdomme i øvrigt. Hvis den har gul paratuberkulosestatus, skal det godkendes af aftageren (kalveproducenten).

Koen kan godt have et iltert temperament og alligevel være en god ammetante - men moderegenskaber er vigtigere.

En ko kan blive en glimrende ammetante, selv om hun er gammel, trepattet, ufrugtbar, ikke yder mere mælk end 12-15 liter og/eller har højt celletal.

Krav til kalvene

De kalve, der skal sættes sammen med ammetanterne, skal være færdige med råmælksperioden og de må være op til tre måneder gamle. Det er en stor fordel, hvis kalvene er vant til at drikke mælk af en suttespand, når de skal lære at patte koen.

Køerne skal vælges med omhu

■ - Når man starter op med nye hold køer og kalve, er det utroligt vigtigt, at man vælger de rigtige dyr ud til denne produktion.

Sådan siger Ole Andresen, der opdrættede sit første hold engkalve i 2008. Han, der er økologisk landmand i Billum mellem Varde og Blåvand, samarbejder med en økologisk mælkeproducent, som leverer tyrekalve og ammetanter af sortbroget race.

- Køerne skal kunne arbejde for føden. For der er ikke de store mængder energi i græsset på engen, så de kommer til at gå meget rundt for at æde nok, siger Ole Andresen.

Selv om det er vigtigt, at køerne er sunde, må de gerne have et højt celletal.

- Det betyder ingenting for kalvene, fastslår Ole.

Ole Andresen har opdrættet engkalve siden 2008

KOBLING AF KO OG KALVE

Ammetanter og kalve bør bringes sammen og blive fortrolige med hinanden hos den mælkeproducent, der leverer dyrene til kalveopdrætteren. Når sammenkoblingen sker hos mælkeproducenten, risikerer man ikke at skulle transportere en ko to gange, hvis det viser sig, at hun mod forventning ikke egner sig som ammetante, når hun bliver sat sammen med kalvene.

Desuden foregår koblingen lettest et sted, hvor koen kan se sin vante koflok. Måske hun kontakten til sin flok, samtidig med hun bliver sat sammen med sine to adoptivkalve, er der risiko for, at hun bliver stresset og gold.

Af samme grund bør koblingen ikke foregå et afsides sted på mælkebedriften, men gerne i en kælvningsboks eller et andet sted med udsigt til koflokken.

De første dage: Vuggestuen

Sammenkoblingen foregår lettest og mest sikkert, hvis man indretter en 'vuggestue' med ren strøelse i en boks i et hjørne af stalden. Boksen skal være minimum 12 m² og indrettes med et kalveskjul, hvor kalvene kan være i fred for koen, indtil hun har accepteret dem.

Koen lukkes ind i boksen og kalvene i kalveskjulet et halvt døgn - kun med adgang til stråfoder og vand. Så er både ko og kalve sultne, når kalvene skal patte første gang.

Nu fikserer man først koen med en grime eller på anden måde, hvorpå den får en spand foder.

Mens den sultne ko er optaget af at æde, lukkes først den ene kalv ind til hende. Begynder kalven ikke af sig selv straks at patte koen, kan man malke lidt for med hånden og gøre kalven interesseret i mælken.

Når den første kalv er kommet i gang

Sammenkoblingen af ammetanter og kalve foregår bedst i en særligt indrettet boks

med at patte, lukker man også den anden kalv ind til koen. Eventuelt viser man også den hen til patterne og mælken.

Under alle omstændigheder er det nødvendigt, at man er der og kan hjælpe med til, at både ko og kalve får en positiv oplevelse ud af det første møde med hinanden. Koen skal beroliges, hvis hun har behov for det i den uvante situation.

Blid overgang

Når kalvene er færdige med at patte koen ved det første møde, er det bedst at sætte hende tilbage til flokken og lade hende deltage i den næste malkning.

Efter et døgn lukkes kalvene igen ind til koen, samtidig med hun fodres. Efterhånden vil koen begynde at acceptere kalvene, men man skal blive ved med at isolere kalvene fra koen imellem malkningerne, indtil hun har accepteret dem. Der kan gå op til fire dage, indtil koblingen er stabil. Er det ikke lykkedes inden femte dag, bør man overveje at finde en anden ko til ammetante.

Trin to: Børnehaven

Efter cirka en uge kan ko og kalve sættes sammen med andre ammetanter og deres kalve i en fælles boks - børnehaven.

Her kan der være op til syv køer med hver to adoptivkalve. Pladskravet er 10 kvadratmeter per ko med to kalve. Det er vigtigt med et kalveskjul, hvor kalvene kan søge væk fra køerne. Kalveskjulet kan f.eks. bare være en bjælke tværs over et hjørne.

Måske begynder nogle af kalvene at patte på flere køer, udover deres egen amme-

Tidlig omhu betaler sig

■ - Det kan betale sig at bruge god tid og være omhyggelig de første dage, hvor køer og kalve skal lære at være sammen, og hvor man skal sørge for, at alle kalvene kan patte sig til den mælk, de skal have. Det kan spare en for bøvls senere hen, fortæller Ole Andresen.

Det første år, han havde engkalvene, foregik koblingen mellem kalve og ammetanter hos ham. Men belært af erfaringerne kommer sammenkoblingen fremover til at ske hos mælkeproducenten. Blandt andet fordi han det første år fik en ko, som viste sig at være uegnet som ammetante, og derfor måtte transporteres tilbage til mælkeproducenten. En sådan ekstra transport bliver ikke aktuel, når køer og kalve har vænnet sig til hinanden, inden Ole Andresen overtager dem.

tante. Men det sker der normalt ikke noget ved.

Fra børnehaven kan ammetanter og kalve flyttes i samlet flok. Hvis det endnu er for tidligt at komme ud i engen, kan de flyttes til kalveproducentens bedrift, hvis der her er mere ledig plads end hos mælkeproducenten.

SOMMEREN PÅ ENGEN

Kreaturer er meget velegnede til naturpleje, fordi deres afgræsning giver rigtig gode forhold for mange vilde planter og fugle. Modsat eksempelvis heste og får bider kreaturerne ikke græsset helt i bund. Derfor er der flere forskellige urter og græsser på en mark, som afgræsses af kvæg.

I Danmark er der omkring 100.000 hektar enge og andre naturarealer, som det vil være en fordel at få afgræsset, så arealerne ikke springer i krat.

Arealets størrelse

Græsproduktionens størrelse er afgørende for, hvor mange dyr, der kan gå på et givet areal. Og da græsproduktionen afhænger af jordbund, vejrlig og naturtype, er det forskelligt, hvor mange dyr, der er føde til på en hektar eng.

Typisk vil en hektar eng først på sæsonen producere græs nok til en eller to ammetanter med hver to kalve. Men efterhånden som

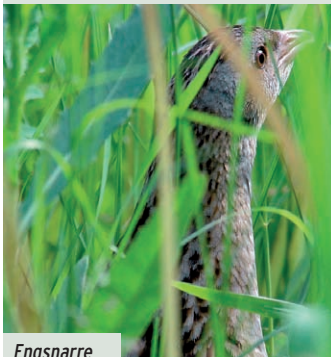
Tre køer med kalve til to ha

■ Selv om de er af malke race, stiller ammetanterne og deres kalve ikke nær så høje krav til græsarealet som højt-ydende malkekøer.

- Jeg sætter dem gerne ud på nogle af de ringeste engarealer, vi har her omkring, fortæller Ole Andresen.

I hans tilfælde vil det sige enge, der oversvømmes af saltvand, når vestenstorme presser vand fra Vadehavet op i Varde Å. Bevoksningen på de salte enge er kvik, knæbøjet rævehale og nok op imod et par hundrede andre naturlige plantearter.

Ole Andresen bruger to hektar til tre køer med hver to kalve ved udbinding. Det er passende på hans arealer, finder han.

Engsnarre

Afgræsning giver flere fugle

■ De arealer, hvor Ole Andresen opdrætter engkalve, indgår i et lokalt naturgenopretningsprojekt, kaldet »Operation Engsnarre«. Formålet er at skabe bedre forhold for engsnarrer og andre fugle på de salte enge ved Varde Å. Nogle af engene bliver afgræsset, andre gør ikke.

- Det er meget tydeligt at se, at der er mere fugleliv på de arealer, der bliver afgræsset af kreaturer, end på andre arealer, fortæller Ole om sine iagttagelser.

kalvene vokser hen over sommeren, og når græsproduktionen falder sidst på sæsonen, vil dyrenes behov for areal stige. Som en tommelfingerregel kan der gå halvt så mange kilo dyr på arealet efter juli måned. Og på den tid skal man være opmærksom på, at kalvene nu vejer omkring 100 kilo mere end ved udbinding

Fordel med foldskifte

Blandt andet for at forebygge ormeangreb er det en fordel, hvis man kan give dyrene et foldskifte i slutningen af juni.

Det kan eksempelvis ske ved, at man fra starten deler arealet op i to dele, og ved udbindingen i begyndelsen af maj sættes alle dyrene ud på den ene halvdel. På den anden halvdel tages der slæt på et passende tidspunkt - men pas på, at det ikke sker i vibers og andre engfugles ynglesæson.

Omkring Skt. Hans flyttes dyrene over på den halvdel af arealet, hvor der er taget slæt. Den halvdel, hvor de var først, får lov at ligge ubenyttet hen indtil slutningen af juli eller begyndelsen af august. Nu fjernes hegnet mellem de to halvdele, så dyrene kan gå over det hele.

Forholdene på engen

Der skal være mulighed for, at dyrene kan søge læ på engen. Det er især vigtigt først på sæsonen, hvor kalvene er små, og hen mod efteråret.

Dyrene skal have adgang til mineraler og de skal selvfølgelig have adgang til rent drikkevand. Hvis blot engen har den rette størrelse til antallet af dyr, skal der ikke

Grøntpiller som lokkemad

■ Fra udbinding på engen i maj til indbinding og slagtning af køerne i oktober passer Ole Andresens kalve og ammetanter stort set sig selv. Engens græs-dække giver tilstrækkeligt med foder. Kun mineraltilskud får de fra Ole.

- Og så får de også en smule grøntpiller fra en spand, som vi har med, når vi ser til dem. Det er bare lokkemad for at få dem hen til os og være trygge ved mennesker, fortæller han.

Vand får Oles dyr fra en bæk.

bringes foder ud til dem - eneste pasning er almindeligt tilsyn.

Erfaringerne viser, at tyrekalvene bliver ved at være fredelige dyr, når de går sammen med køer, og ikke når at vokse sig større end køerne.

Koens foderbehov om sommeren

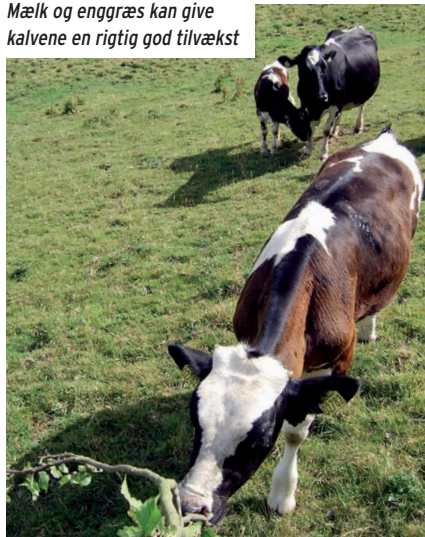
En malkeko af stor race, som ikke er med kalv, og som er mere end et halvt år henne i laktationen, har behov for at æde 11 fe om dagen, når den skal forsyne to kalve med hver 8 liter mælk.

Varigt engræs har i fodermiddeltabellen en fylde på 0,54, og en gennemsnitlig malkeko af stor race har en optagelseskapacitet på 6,3.

Koen kan således optage $6,3/0,54 \text{ fe} = 11,8$

fe. På enggræs af middel kvalitet kan koen altså holde sig selv ved lige og samtidig give 8 liter mælk til to kalve. Suppleret med det enggræs, de selv æder, kan det give kalvene en rigtig god tilvækst.

Mælk og enggræs kan give kalvene en rigtig god tilvækst

SLUTFEDNING UNDER TAG

Ved indbindingen i oktober er det tid for at sende ammetanterne til slagting. Kalvene er nu store og robuste, og de stiller ikke store krav til staldforholdene. Bare der er ly for regn og vind, trives de fint – for eksempel i et lag dybstrøelse under et halvtag eller i en stald af ældre dato.

Foderplan efter indbinding

Kalvene kan færdigfedes på stald på en grovfoderrig ration. Hvis grovfoderet har en fordøjelighed på under 1,2 kg ts/fe, er det muligt at få en tilvækst på over 1 kilo om dagen med 75 procent grovfoder i rationen. De store kalve har et foderforbrug på 8-9 fe per kilo tilvækst. Det kan sjældent betale sig at fodre på dem på stald, når de har passeret 370 kilo levende vægt.

Fold med læskur

■ I oktober 2008 sendte Ole Andresen ammetanterne fra engen til slagteriet, og et par uger efter tog han kalvene hjem til en fold ved gården. I folden kan kalvene søge ind i et læskur med dybstrøelse.

- Kalvene har haft det fint ude i folden og læskuret, så for dem har det ikke været noget problem. Men det har været noget bøvellet at passe dem derude. Blandt andet fordi deres vand frøs i vinters, fortæller Ole.

Selv om tyrekalvene er blevet kønsmod-

ne og ikke er blevet studet, har de hele tiden opført sig fredeligt, både overfor hinanden og overfor mennesker.

Det daglige vinterfoder har bestået af to foderenheder i korn per kalv og dertil ensilage efter ædelyst – tre fjerdedele græsen-silage og en fjerdedel majsensilage. I gennemsnit har de seks kalve tilsammen ædt omkring 120 kg ensilage om dagen, vurderer Ole, svarende til fem – seks fe per kalv per dag. Desuden mineraler blandet i foderet.

FODERPLAN	
Majsensilage	1,6 fe
Græsensilage	3,7 fe
Grønpiller	0,7 fe
Byg	3,1 fe
Type 1 mineraler	50 gram
Fe i alt	9,1 fe

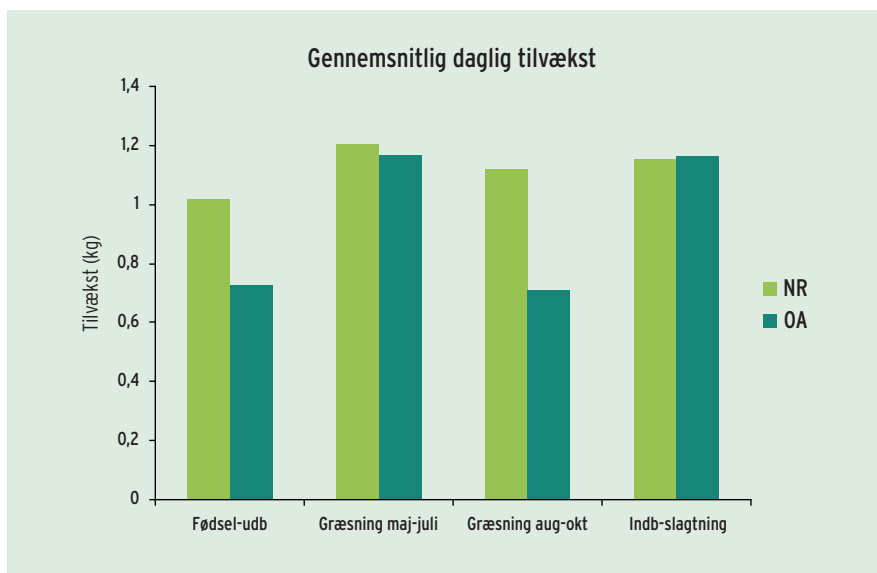
NÆRINGSSTOFSAMMENSÆTNING				
		Indhold	Norm	
			Min	Max
Grovfoder	% af tørstof	74	60	
Protein	g/fe	112	80	133
Tyggetid	min/fe	38	17	
Fyldefaktor ungdyr	i alt	11,2		11,5
Calcium	g/fe	6,7	6,7	
Fosfor	g/fe	4,0	3,1	

TILVÆKST OVER ET KG PER DAG

I 2008 blev konceptet for økologisk engkalv afprøvet hos Niels Rasmussen (NR) og Ole Andresen (OA).

Køerne bevarede huldet frem til september måned. I perioden fra september til indbinding tabte køerne i gennemsnit 25 kilo. Kalvene fik lov til at patte køerne, helt frem til kalvene blev bundet ind og køerne slagtet.

Kalvenes tilvækst har i gennemsnit været over et kilo om dagen. Figuren herunder viser tilvæksten i de forskellige perioder fra fødsel til slagtning.

Fra fødsel til udbinding

Kalvene hos Ole Andresen blev først parret med køerne sent, og ikke alle lykkedes lige godt. Derfor var tilvæksten beskednen i denne periode.

Græsning fra maj til oktober

Dyrene starter på rene marker med stort udbud af græs, og derfor har alle en høj tilvækst. Eneste foder er græs fra de vedvarende græsmarker suppleret med mineraler. Hos Niels Rasmussen får dyrene en ny og dobbelt så stor fold cirka midt i perioden, og det kvitterer de for ved at bevare en tilvækst over et kilo om dagen. Hos Ole Andresen går dyrene på samme fold. Arealet udvides i mindre omfang. Kalvene bliver behandlet for lungeorm ved indbinding.

Fra indbinding til slagtning

Begge landmænd har efter indbinding fodret kalvene med store mængder letfordøjeligt grovfoder og suppleret med to til tre kilo korn per dyr per dag. Det har resulteret i tilvækster i nærheden af 1200 gram om dagen.

SLAGTNING OG AFSÆTNING

En økologisk engkalv er klar til slagtning, når den i en alder af omkring 11 måneder vurderes til at have en slagtet vægt på mindst 185 kg, så den kan udløse en EU handypræmie. Der er dermed tale om en sæsonvare, som er på markedet i perioden fra december til marts - knap et år efter kalvene er født.

Slagtningen kan også ske senere - men hvis dyret er mere end 12 måneder ved slagtning, må kødet ikke sælges som kalvekød.

Friland og andre større forhandlere betaler ikke ekstra for engkalv, udover den almindelige notering for økologisk kød.

Vil man derimod have, at den særlige produktion og kødets ekstra kvalitet skal resultere i en merpris, så må man som kalveproducent selv ud og finde aftagere. Det kan for eksempel være gårdbutikker, gourmetbutikker, restauranter og private kunder, der er interesseret i kød med en særlig kvalitet og en god historie.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at langt fra alle private slagtehuse har økologisk autorisation. Kun hvis slagtehuset har autorisation, må kødet sælges som økologisk.

Hos Niels Rasmussen er tilvæksten et kilo om dagen under græsningen

Sælger til butik i turistområde

■ De første økologiske engkalve, som Ole Andresen afsatte, solgte han i hele og halve kroppe til en gårdbutik, en slagter i Varde og til en gourmetbutik i det store sommerhusområde ved Blåvand.

Forretningerne har forarbejdet de mindst værdifulde dele af kødet, blandt andet ved at lave spegepølser. Dermed har butikkerne kunnet afsætte mere af dyret til en god pris, end hvis de havde solgt det hele som rene udskæringer.

- Salg af en specialvare som denne kræver en god sælger, som kan, tør og vil formidle kødets historie. Det er en nødvendighed for at opnå den merpris, som denne produktionsform kræver, siger Ole.

- Når folk holder ferie i et sommerhus, vil de gerne forkæle sig selv med god mad, og så betyder prisen ikke så meget, hvis bare kvaliteten er i orden, tilføjer han.

Inden han tog kontakt til mulige kunder, troede Ole, at det ville blive svært at afsætte forkødet.

- Men indtil nu har det vist sig ikke at være noget problem. De butikker, som vil købe noget, vil gerne have det hele, siger han.

KØD AF SÆRLIG KVALITET

Kød fra en økologisk engkalv adskiller sig på flere måder fra andet kød fra kalve af stor malrace - det er kraftigere i smagen, mørkere i farven, mindre fedtholdigt og mere fast i strukturen. Og alligevel mørt som kun kalvekød kan være.

Alle forskellene hænger sammen med dyrenes opvækst på engen sommeren igenem og slutfødningen med masser af kløvergræsensilage.

Forskellen til det mest kendte danske kalvekødsprodukt, "Dansk kalv", kan synliggøres af, at der bruges omkring 8 kilo kalveblanding (hovedsageligt byg) og 250 gram hør/halm til at producere et kilo dansk kalv, som kødet ligger i butikken. Det er nærmest omvendt med produktion af et kg engkalvekød. Hertil bruges der kun 400 gram korn, men til gengæld græsprodukter svarende til en hel balle hør (14 kg).

Mere markant smag

Den relativt kraftige smag - som dog ikke er så kraftig som oksekød - skyldes primært de forskellige smagskomponenter, der findes i urter, kløver og græs. Smagskomponenter som almindelige kalve på stald ikke møder i deres korn og kraftfoder.

Smagsstofferne fra urter, græs og kløver binder sig til proteindelen af kødet.

Både mørt og fast

Kød fra engkalv har samme mørhed som kød fra andre unge dyr. Men det er samtidig mere fast i strukturen. Man kan også sige

mere fast at bide i. Dette skyldes først og fremmest, at kalven sommeren igennem har brugt sine muskler meget, når den har gået rundt på engen.

Det betyder for eksempel, at man kan skære glimrende bøffer ud af yderlåret fra en engkalv - noget man ikke kan fra voksne dyr.

Mere farve

Sammenlignet med andet kalvekød er kød fra en engkalv mørkere i farven, og på det punkt ligner det oksekød. Det skyldes græssets indhold af tannin - det samme stof som farver økologisk smør mere gult om sommeren end om vinteren.

Mindre fedt

På grund af engræssets lave indhold af

energi og kalvenes høje aktivitetsniveau sommeren igennem får engkalvene en ret mager slagtekrop.

I et konkret eksempel, hvor talg-afpudset blev vejet på slagtehuset, blev det konstateret, at der var syv kg mindre afpuds fra engkalven end fra en tilsvarende slagtekalv opdrættet på stald. Da landmanden ikke får betaling for talg-afpudset, er der intet tab på, at kalven har mindre talg.

Bedre fordeling af fedtsyrer

Fra andre undersøgelser er det kendt, at dyr, der går på græs, har en større andel flerumættede fedtsyrer i deres fedt, og en tilsvarende mindre andel mættede fedtsyrer.

Dette er en sundhedsmæssig fordel, da flerumættede fedtsyrer formodes at have en gunstig effekt på immunforsvaret og

Superlækkert kød

■ Slagtermester Martin S. Hansen fra Sønderport Slagter i Varde, som har udskåret og solgt Engkalvekød fra Ole Andresen, giver kødet dette skudsmål:

- Hvis kødet blev testet i en blindtest, tror jeg, resultatet ville blive, at det er superlækkert kød og ikke en kvalitet, man forventer af dyr af malkerace. Engkalven er mørkere end andet kalvekød og smagen er kraftigere - lidt mere i retning af oksekød, men med kalvens mørhed.

- Kødet er magert og det skal man være opmærksom på ved tilberedningen. Det gi-

ver gode muligheder for at bruge bryst og bov som reelle udskæringer og ikke kun suppe og gammeldags oksesteg.

kredsløbet, og ikke have de samme skadelige virkninger som de mættede fedtsyrer.

Nogle af de mest kendte flerumættede fedtsyrer, er omega-3 (især kendt fra fiskeolie) og CLA. Fedt fra græssende dyr indeholder forholdsvis meget af begge to. Af samme grund er der et forholdsvis højt indhold af omega-3 og CLA i økologisk mælk, sammenlignet med mælk fra konventionelle køer på stald.

ØKONOMIEN I PRODUKTIONEN

Af flere forskellige og indlysende grunde kan de sædvanlige økonomiske kalkuler for opdræt af slagtekalve ikke umiddelbart overføres til produktion af Økologisk Engkalv. Herunder gennemgår vi kort de særlige forhold, der skal tages højde for.

Betaling for kobling af ko og kalve

Som tidligere beskrevet, et det mest hensigtsmæssigt, at det er hos mælkeproducenten, ammetante og kalve kobles sammen, inden dyrene leveres til kalveproducenten. Mælkeproducenten skal have honoreret arbejdsindsatsen - for eksempel med et "ammetillæg" på 10 procent af koens slagteværdi.

Koens slagteværdi beregnes ud fra levende vægt (hvoraf den slagtede vægt typisk

udgør 48 procent) og en aktuel notering, hvor køber og sælger enes om dyrets form og fedme.

Hvis kalvene samtidig betales efter dagsnoteringen for økologiske kalve, må der formodes at være tale om en fair afregningspris til mælkeproducenten.

Kalveproducentens økonomi

Med de priser, som det er realistisk at få for kalvene ved slagtning, vil det normalt være nødvendigt, at kalveproducenten ikke skal betale for brug af græsningsarealet.

Kalveproducenten skal kalkulere med omkostninger til:

- Betaling til mælkeproducenten for ammekøer og kalve.
- Opstaldning og foder i perioden fra dyrene leveres fra mælkeproducenten til de sættes ud på engen. Beregn 12 - 14 fe per ammeko med kalve per dag.
- Foder til kalvene fra indbinding og frem til slagtning. Der skal regnes med en ration med mindst 60 procent grovfoder (økologi-reglerne). Beregn 6 - 9 fe om dagen per kalv.
- Andre udgifter såsom transport af dyrene, mineraler og evt. vandforsyning på engen (hvis det ikke findes naturligt)

Dertil kommer betaling for arbejdstid til pasning og tilsyn.

ØKOLOGISK ENKALV - KVALITETSKØD, NATURPLEJE OG DYREVELFÆRD

Økologisk Engkalv er kvalitetskød fra tyrekalve af malke race, som tilbringer sommeren på en eng sammen med et antal køer som ammetanter - en for hver to kalve.

Konceptet kombinerer produktion af kød med en unik smag og historie, naturpleje og høj dyrevelfærd.

Samtidig stiller produktionen kun meget beskedne krav til opstaldning og pasning af dyrene.

I denne pjece beskrives produktionen fra begyndelsen hos den mælkeproducent, der leverer køer og kalve, frem til slagtning og afsætning.

